

UDRUŽENJE
AARHUS
CENTAR U BIH

Kupres, Livno, Tomislavgrad, 23. 8. 2026. godine

DUVNJACI TRAŽE VEĆE KONCESIJSKE NAKNADE, OBEĆANA TRANSPARENTNOST POTPUNO IZOSTALA

Tijekom potpisivanja peticije DOSTA JE! proveli smo i blic anketu na uzorku od 160 potpisnika koje smo pitali što misle kolika bi bila pravedna koncesijska naknada. Na anketnom listu bile su ponuđene opcije, 2% (sadašnja naknada), 5%, 7%, 10%, 15% (koliko je uobičajena naknada u Njemačkoj) i 20% i više. Od 160 anketiranih troje se izjasnilo da bi 10% bila pravedna naknada, šestero se izjasnilo da bi pravedna naknada bila 15% koliko je u Njemačkoj, a preostalih 151 anketiranih se izjasnilo da bi pravedna naknada bila 20% i više.

Dobar broj anketiranih koji se izjasnio za opciju „20% i više“ je znao da Bosna i Hercegovina ima puno niže poreze nego ostale Europske zemlje i da su već zbog toga investitori u prednosti u odnosu na ostale države. Duvnjaci su također prilično upoznati s činjenicom da je za većinu koncesija zemljište bilo rezervirano više od 10 godina, a za neke i više od 18 godina, i da za sve te godine nikad nije naplaćena nikakva naknada.

Nama je ovo dodatna motivacija da nastavimo javno zagovarati ekonomske interese naših lokalnih zajednica i širiti informacije o tome kako uređene zemlje osiguravaju da koristi od prirodnih resursa dopru do svih njihovih stanovnika, a ne samo male grupe privilegiranih pojedinaca.

Vlada i dalje krije koncesijske ugovore i nisu ispoštovali obećanje da će napraviti registar koncesija. Unatoč svim argumentima o naknadama koji su izneseni u posljednjih godinu dana, vlada se oglušila na naše zahtjeve da za energetske projekte koji dugoročno generiraju zanemarivo mali broj radnih mjesta, odredi pravednu naknadu koja će te projekte učiniti ekonomski opravdanim i prihvatljivim za zajednicu, a ne samo za investitore.

Nadali smo se da će to biti riješeno kroz podzakonske akte i da će vlada uključiti javnost kako bi se zajedničkim dogovorom došlo do naknade koju stanovništvo naše županije smatra pravednom. Konfiguracija turbina oko Duvanjskog polja je takva da donosi maksimalni profit i uzrokuje maksimalno vizuelno zagađenje prostora. Na pojedinim lokacijama, zbog blizine turbina, ozbiljno je narušena kvaliteta života mještana. Ovo je moralo biti uzeto u obzir prilikom utvrđivanja koncesijske naknade.

UDRUŽENJE
AARHUS
CENTAR U BIH

Nakon dostavljanja komentara na nacrt Zakona o koncesijama, vlada je potpuno isključila javnost iz daljnjeg procesa. Uredba o koncesijskim naknadama koja će se primjenjivati uz novi Zakon o koncesijama donesena je 8. travnja i objavljena u svibnju (Narodne novine HBŽ broj 6/26). Iz onog što piše u Uredbi vidljivo je da su naši zahtjevi najprije „razvodnjeni“, a potom „zamućeni“.

(3) Jednokratna koncesijska naknada obračunava se prema sljedećoj formuli:

$$JKN = PGP \times D_k \times KKJN$$

gdje je:

JKN - jednokratna koncesijska naknada,

PGP - prosječni projektirani godišnji prihod,

D_k - trajanje koncesije izraženo u godinama,

KKJN - koeficijent korekcije,

(4) KKJN - koeficijent korekcije, iz stavka (3) ovog članka iznosi 0,0005, a za dobra i djelatnosti iz članka 7. stavka (1) točka c) Zakona koeficijent korekcije iznosi 0,00005 (5) Jednokratna naknada za koncesiju ne može biti manja od 5.000,00 KM niti veća od 200.000,00KM.

Članak 6. (Varijabilna naknada)

(1) Varijabilna naknada može biti dio naknade za koncesiju ovisno o stvarnom opsegu korištenja predmeta koncesije ili o ostvarenim prihodima ili dobiti iz obavljanja koncesijske djelatnosti.

(2) Osnovicu za obračun naknade iz stavka (1) ovog članka utvrđuje Vlada sukladno sljedećim kriterijima:

- količini iskorištenog prirodnog resursa (npr. m³, t, kWh i sl.),
- ostvarenim prihodima od koncesijske djelatnosti,
- dobiti ostvarenom obavljanjem koncesijske djelatnosti

Uredba o koncesijskim naknadama uopće ne definira iznos varijabilne koncesijske naknade, već se kaže da će Vlada HBŽ posebnom odlukom utvrditi koeficijente. Ovo je potpuno nepotrebno zapetljavanje propisa. Koji je smisao Uredbe ako vlada može odlukom mijenjati uvjete doslovno na svakoj sjednici ako im se tako prohtije.

Raspon za stalne koncesijske naknade prema novoj Uredbi kreće se od 2 do 10 posto. To je neprihvatljivo neprecizno! Tko je taj tko će odlučiti kome će se naplaćivati 2, a kome 10 posto, i po kojim kriterijima? Upravo ovakve nejasnoće treba ukloniti želimo li smanjiti koruptivne rizike.

Udruge su predlagale jednostavno i transparentno rješenje da se za energetske projekte utvrdi minimalna naknada od 15% i da se do konačnog iznosa naknade dolazi licitacijom na javnom natječaju. Na ovaj način bi pravila bila ista za sve koncesionare i poticalo bi se transparentno nadmetanje. A upravo je javno nadmetanje jedan od najboljih načina smanjivanja prostora za korupciju, pogodovanje i moguće osobne provizije.

Kada unaprijed postoje jasna pravila i javno nadmetanje u kojem pobjeđuje najpovoljnija ponuda za zajednicu, tada je mnogo manje prostora za dogovore iza zatvorenih vrata,

UDRUŽENJE
AARHUS
CENTAR U BIH

pogodovanje pojedinim investitorima ili bilo kakve privatne interese onih koji o koncesijama odlučuju.

Zato ne tražimo samo veću naknadu. Tražimo sustav koji će štititi javni interes i istodobno maksimalno smanjiti mogućnost pogodovanja, političkog utjecaja, privatnih dogovora i osobnih provizija. Ako se naš kraj već pretvara u golemi energetska poligon, onda ljudi koji ovdje žive imaju pravo od toga imati stvarnu i trajnu korist.

Ne možemo prihvatiti model po kojem investitorima ostaje najveći dio dobiti, a našem narodu vjetroturbine, dalekovodi, zauzet prostor, narušen krajolik i mrvice od koncesijskih naknada.

Bosna i Hercegovina je potpisnica Aarhuške konvencije. Iz te konvencije proizlazi zakonska obveza vlasti da uredbe i ostali podzakonski akti tijekom usvajanja budu izloženi na uvid javnosti na isti način kako su izloženi zakoni. Budući da je javnost bila potpuno isključena iz donošenja ovako važne uredbe, udruge i građanske inicijative će u suradnji s Aarhus centrom u BiH, čije djelovanje financira Europska unija, pokrenuti pravne procese protiv nezakonito usvojenih podzakonskih akata.

S poštovanjem,

KODD - Koalicija za Odgovornu Demokraciju i Dostojanstvo | NGG Zaštitimo izvore
Mandeka | NGG Spasimo naš kraj | Aarhus centar u BiH | Centar za građansku suradnju
Livno | Zbor građana mjesnih zajednica Brišnik, Prisoje, Grabovica, Kazaginac, Vinica,
Eminovo Selo, Šujica | Mladi Buškog blata, | Zavičajno društvo Zavelim | Lovačka
sekcija Prisoje | Planinarsko društvo Prisoje | Udruga "Veliko Vrilo" Mesihovina |
Udruga Mladi za Kupres | Udruga Attivo Kupres